

Toga međutim ovdje nema. Traktati: de fine ultimo, de actibus i de conscientia obrađeni su skupa na 18 stranica, od kojih 8 zauzima samo jedno pitanje: de opinione probabilis! O slobodnoj volji, o moralnom redu, o normi moraliteta, o moralnosti izvanjeg čina, o moralno indiferentnim, o zaslužnim činima, — ni riječi. Traktata de virtutibus in genere, uopće nema. U traktatu de peccatis nema ni spomena o razlici između teškog i lakog grijeha.

Zato ta knjiga može biti od koristi samo u rukama profesora, ali će u pastvi svećeniku slabo koristiti. On se njom ne će moći poslužiti onako, kako to raznolikost događaja iz života traži.

U opaskama je uzet naročiti obzir na španjolski, portugalski i francuski civilni zakonik, te zakonike južno-američkih država.

U nauci se autor ne odaljuje od velikih moralista svoga reda Lehmkula i Noldina.

Dr. A. Živković.

Camillus Colli-Lanzi: Theologia moralis universa iuxta codicem iuris canonici in memoriae auxilium aptiori methodo digesta, seminariis, examineribus et concursum adeuntibus perutilis. Vol. II. (De virtutibus: theologicis, moralibus, religionis et iustitae). Taurini-Romae 1927. Libreria Marietti, 8°, 423.

Čitavo je djelo proračunano za četiri sveska. Treći ima da sadrži nauku de praeceptis, a četvrti de sacramentis. Iz naslova se vidi komu je namijenjeno. Toj će svrhi doista izvrsno poslužiti. Razdioba pregledna, sama nauka jasno, kratko, a tačno izložena prema starim auktorima. Šta više: i odveć su gdjegdje stari nazori, kojih se drži. Bezuvjetno je samo na štetu čitavog modernog moralnog bogoslovlja ovakav sud: »Usus virgae divinatoriae ad detegendas v. g. metallorum aut aquarum venas: utrum sit per se superstitiosus an non: disputandum (!) ... Verum consultius erit protestationem praemittere contra diabolicum interventum, qui forte adesse potest«. (Str. 195.) Jednako je odveć suzdržljivo i mišljenje o porabi znanstvenog hipnotizma: »probabilis est immunis a superstitione« (str. 203.).

Toga danas ni u moralnim udžbenicima ni u kompendijima ne bi smjelo biti. Ako su stari tako sudili, možemo ih razumjeti i ispričati. Bili su oprezni, i nijesu lako zalazili na neispitana područja. Mi ih pak u takvim neznanstvenim sudovima ne smijemo slijediti.

Dr. A. Živković.

1. Joseph Aertens, C. SS. R.: **Compendium Liturgiae Sacrae iuxta Ritum Romanum in Missae celebratione et Officii recitatione.** Editio nona, novo Missali et recentissimi SRC decretis accommodata a. J. M. Pluym, C. SS. R. Taurini, Marietti, 6927. str. 188. Cijena t. I. 11.

2. P. Dr. Joh. Chrysostomus Schulte O. M. Cap.: **Pastorales und Aszetisches für Seelsorger unserer Tage.** Zweite Auflage. Verlag Scholz, Stuttgart. Str. 228. Cijena vezano u platno RM 5.

3. Lockington-Lübke: **Durch Körperbildung zur Geisteskraft.** Dritte Auflage. Verlag Tyrolia, Innsbruck. Str. 180. Cijena RM 2.70.

4. A. M. Micheletti: *Epitome Theologiae Pastoralis I. De persona pastoris etusque relationibus, locis, rebus ac temporibus sacris*. Taurini, Marietti, 1925. str. 324. — *II. De magistrio pastoralis, Pars prima. De scandalis*. Taurini, Marietti, str. 494. Cijena zajedno 29 t. 1.

1. Naročita je prednost ovog rubricističkog kompendija njegova kratkoća, preciznost i preglednost, pa je vrlo podesan za praktičnu upotrebu.

2. Časopis je »Theologie und Glaube« često objelodanjivao pastoralne sastavke P. Schultea, koji su sada sakupljeni u ovoj knjizi. Pisac je sebi postavio važnu, ali tešku zadaću, da u lakoj i praktičnoj formi raspravi pitanje moderne pastve, koja se toliko razlikuje od predratne pastve. Nije se to najednom promijenilo, ali sad se, iza rata, ova razlika očito opaža. Promijenili su se ljudi, prilike, shvaćanje, čitava kultura prelazi u novo doba. Tu Crkva ne može ostati samo na starim putevima, osobito u praktičnom dušobrižničkom radu. Pisac ostaje kod vječnih vrednota, koje vječno živu u Crkvi, ali traži i nove puteve u ljudska srca. On ne navodi mnoge knjige, ali se iz svih njegovih navoda vidi, da je mnogo čitao, i naročito, da živi u današnjici i s današnjicom, da želi današnje ljude i današnji svijet približiti Kristu. U tu svrhu on hoće dušobrižno svećenstvo upoznati s današnjicom, koja je mnogom svećeniku tuđa, a k tomu želi stara prokušana sredstva katoličke obnove novom svježinom primijeniti, tako na svećenike, kako na vjernike. On s velikom iskrenošću govori o svećenikovu vjerskom životu, o zajedničkom životu i radu, o nesporazumcima i diferencijama, o svećeničkom duševnom i duhovnom radu, sabrnosti i celebraciji, ispovijedanju, modernim problemima čudoredja (moda, zajedničko kupanje, plesovi, šport, tjelesna kultura, kazalište, kino, štampa), o socijalnom apostolatlu svećenika... To je sve jedna potrebna nadopuna svega onoga, što je svećenik ponio sa sobom položivši ispit iz pastorskog bogoslovlja, to je jedna potrebna nadopuna dosadašnjih pastoralki uopće. Stoga živo preporučamo našem svećestvu čitanje i primjenjivanje ove knjige. Nije sve doduše u njoj na vlas za naše prilike, tako n. pr. XIII. poglavlje o »Rembrandt-Deutsche«, ali i to je dobro da znamo, pa možemo mnogo i mi Hrvati da iz toga naučimo. Jer mi ne živimo izolovani u svijetu, mi smo dio cijele velike ljudske zajednice, koja danas sve više kreće novim putevima, pa krećemo i mi, danas daleko više i jače, nego prije. Ovo kretanje ne smije da sa strane svećenstva ostane nezapaženo, što više, svećenstvo treba i kod nas, kao i drugdje, da u pastvi uzme: nova et vetera.

3. Jedna je od glavnih modernih maksima: šport, tjelovježba. Tu imade s jedne strane mnogo, mnogo pretjeravanja i zanemarivanja duševnih vrednota u čovjeku, popuštanja, a često i naročito propagiranja »kulture tijela«, t. j. golotinje, a s druge opet strane opaža se i neko potcjenjivanje, neki ironični smjehak, kad se s katoličke strane govori o tjelovježbi. Tko hoće da se iz pouzdana izvora, a na osnovu mirnog i stvarnog razlaganja, uputi u važnost ovog pitanja i upozna njegovim riješenjem,

načelno, pa i praktički, dobro će mu doći knjiga irskog Isusovca Lockingtona, što ju je preveo njemački Isusovac Lübke. To su zapravo predavanja, što su držana članovima družbe Isusove, pa se u javnosti obraćaju u prvom redu na dušobrižnike, katehete i propovjednike, i to nesamo radi njihove načelne orijentacije u tom pitanju, nego i gledom na praktičnu ličnu primjenu. Prvi je dio načelan, te raspravlja o harmonijskom uzgoju cijeloga čovjeka, uključivši dakle i razumnu brigu za tjelesne sile, koje treba da budu podesan i poslušan organ duševnih moći. U drugom se dijelu daje uputa, kako se može sve ovo praktički provesti.

4. Posebna je odlika ove »Építome Theologiae Pastoralis«, što je u glavnom kratka, prijegledna i sasvim savremena, gledom na novije odredbe sv. Stolice, kao i gledom na nove prilike u svijetu. Golemu je gradju auctor tako obradio, da najprije redom navodi crkvene odredbe, osobito crkveni zakonik, a onda daje i razvija »regulae pastorales«. U ova je dva sveska obradjena cijela pastoralka osim katehetike, retorike, Katoličke Akcije i vremenite uprave crkvenih dobara. Sve to ima sadržavati treći svezak, koji se nalazi u tisku. Kako se redovno ne upušta u pojedinosti, nego daje velika načela i zaokruženu cjelinu, osobito je podesna ova knjiga za prvi studij pastirskog bogoslovlja i praksu. A kako dosta opširno obradjuje upravo pitanja svećenikove ličnosti i ličnoga rada i odnosa, i to na osnovu opsežnog iskustva i često s dosta humora, koji kadgod probija, moći će knjiga u nekim partijama poslužiti i kao duhovno čitanje svećeniku, za njegovo lično praktično ravnanje.

Dr. Dragutin Kniewald.

1. **P. Moritz Meschler S. J. Das Exerzitienbuch des hl. Ignatius von Loyola. Dritter Band.** Freiburg, Herder. Str. 486.

2. **M. Kulunčić D. I. Život i nauka Isusa Krista. III. svezak.** Hrvatska knjižara. Split. Str. 628.

3. **Charles Grimaud: Aux fideles: »Ma« Messe.** Pierre Tequi, Paris, 1927. str. 262.

4. **Anselm Schott O. S. B. Das Messbuch der hl. Kirche.** Neubearbeitung, herausgegeben von Pius Bihlmeyer O. S. B. Zweihunddreissigste Auflage. Herder, Freiburg, 1927. str. 1044. Cijena vezano u platno s crvenim rubom RM 6.

5. **Joseph Weingartner: Marienverehrung und religiöse Kultur.** Herder, Freiburg. Str. 66. Cijena kart. RM 1.80.

6. **Joseph Kühnel: Von Gott und von uns.** Dritte Auflage. Freiburg. Herder 1927. str. 134, icijena RM 3.

1. Ovaj treći i zadnji svezak posmrtnog djela P. Meschlera o duhovnim vježbama sadržaje razmatranja drugog, trećeg i četvrtog tjedna. U mnogom se, kako je razumljivo, poziva na veliko Meschlerovo djelo: Das Leben Jesu. Samo su pojedina razmatranja iz pera drugih otaca Družbe Isusove. Ovim je sveskom dovršeno ovo djelo, koje će mnogo